

Inserati se sprejemajo in velja trislojna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravilstvo (administracija) in ekspedicijska na velikem trgu h. št. 9, II. nadstropji.

SLOVENEČ.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
Za pol leta . . . 5 " — "
Za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr
Za pol leta . . . 4 " 20 "
Za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo na velikem trgu št. 9, v II. nadstropji.

Izhaja po trikrat na teden in sicer v torek, četrtek in soboto.

Poštne hranilnice.

S 1. januarjem 1883 se začnejo poštne hranilnice. 22. t. m. je bil v državnem zakonu razglašen obširen ukaz trgovinskega ministerstva, v katerem se določuje, kako imajo ravnati poštne hranilnice in vradi, ki so z njimi v zvezi. Prvo poglavje zadeva središnji (centralni) organ, c. k. poštni hranilnični urad. O naložitvi denarja se med drugim določuje:

C. k. poštni hranilnični urad naloži razpoložljive svote ulog v državnih dolžnih obrestinosnih pisemih dežel, ki so zastopane v državnem zboru, v državnih dolžnih pisemih jednote državnega dolga in v obrestinosnih srečkovanih državnih pisemih.

Poštni državni urad, ako je treba, sme prodati ali prepisati državne papirje, da plača vložnikom vložnino.

Poštni hranilni urad si dá izplačati kupone vložni in s tem plačuje vložnikom obresti po 3 od sto, potem tudi upravne in druge stroške. Ako bi utegnili kaj primanjkat, posedi poštni urad na podlagi nakaznice trgovinskega ministra.

Drugo poglavje govori o nabiralnicah. Iz tega posnamemo določbe, s katerimi se določuje oseba vložnikova, na dalje odstop (cesija), potem nadomeščanje in pregled vložnih bukvic. Tukaj se določuje:

Nabiralnice, preden kaj izplačajo, imajo se zagotoviti o osebi vložnikovi, ali o pravem pooblaščenca, v ta namen naj primerjajo rokopis v bukvicah in na denarni nakaznici, naj se prepričajo, ali se vjema označujoča beseda (Lobungswort), katero si je sprejemnik izvolil, ki je zapisana s ciframi na nakazu (aviso), ali naj se pokličejo priče, ako treba. Za označujočo besedo služi kako kratko ime, ime mesta,

dežele ali kako druge besede vložniku navadne. Tako besedo more vložnik napisati na nasprotnem listu.

Ako dvomijo poštni uradniki nad istino osebe, imajo pravico, a so tudi dolžni, plačilo ustaviti. Ako se istinitost osebe ne odloči v treh dneh, naj dotična pošta to poroča poštni hranilnici. Ako poštni urad, ko izdaja in splečuje plačilo nakaznico, spozna, da se ugovori opravičeni, tako se obznani, da se je plačilo ustavilo, oziroma uničilo po poštne uradu.

Odstop (cesija) se izvrši pred nabiralcem, ko se je poštni uradnik prepričal o osebi vložnikovi. O tem se zapisnik napiše in poštni uradnik ima o tem poročati na Dunaj poštne uradu in postopati ima po dotičnih navodih zastran tistih vložnikov, ki že imajo knjižico državne hranilnice in katerim se je odstopila druga knjižica.

Vse poštne nabiralnice dobe vednost, ako so se dali duplikati na mesto izgubljene prvotne vložne knjižice. Ako se pozneje kakemu poštne uradu pokaže izvirna knjižica, ima se pridržati, a vložniku se dá prejemni list in poroča se o tem poštne uradu. Bukvice, ki se nabiralnici zaradi katerega uradovanja izkažejo, in katere ob letu in dnevu prve uloge poštne uradu niso bile poslone, da bi jih bil pregledal in vpisal obresti, dene poštni uradnik vpiše vložnika v zavitek v to pripravljen in jih pošlje poštne uradu hranilničnemu uradu. Poštni urad pošilja to, kakor denarno pismo, pri katerem se napove vrednost, kolikor je v teh bukvah zaznamovane pod poštne prečatom, a vložniku se daje oddajni list.

Tretje poglavje govori od vložnikov. O njih dolžnostih povzamemo sledeče:

Vsak vložnik ima enkrat v letu, in sicer ob letu in dnevu svoje prve vloge, svojo vpla-

čilno knjižico v zavitku (kuvertu) nalašč v to pripravljenem poslati poštne hranilničnemu uradu. Poštni urad vpiše v vložno knjižico obresti natekle do 31. decembra in pošlje nazaj knjižico na ime pošiljatelja ali na kako drugo ime, katero je pošiljatelj povedal.

Nihče si ne sme vzeti več kakor ene vložne bukvice. Vložniki, ki nasproti temu ravnaajo ali ukladajo na drugo zmišljeno ime, zgube obresti od vseh kapitalov po bukvicah, vzešči teh na prvih bukvih vložnih. Ako ti vložni kapitali privzemši vložbo na prvih pravih bukvicah presegajo skupno svoto, oziroma splošno najvišjo vložno svoto, zapade ostanek na korist poštne eraru. Trgovinski minister ima pravico spregledati iz vzrokov obzira vrednih, vzlasti pa ako je pomota bila, zgubo kapitala ali vsega ali nekaj. Dotične prošnje na tiskovinah, katere dobi vložnik pri vseh poštah brezplačno, pošiljajo se poštne uradu.

Med pravicami vložnikovim povdarjamo sledeče: Vložniki imajo za svoje vloge, njih obresti in splečevanje poročstvo države.

Prihodki vložnikov iz obrest poštne hranilnice so oproščeni prihodninskega davka in vsakega davka, ki pozneje utegne stopiti mesto njega.

Dopisavanje vložnikov na tiskovinah, katere izdaja poštni hranilni urad s poštne hranilnice, kakor tudi s poštne uradi in s poštne ravnateljstvom, je vsikdar poštne prosto, tudi gre za priporočeno (rekomandirano) pošiljatev. Vendar to ne velja pri pošiljanju državnih pisem ali pa za denar, ki se skupi, ako se prodajo državna pisma ali pa potegnejo obresti.

Koleka in pristojbin proste so vse vloge, katere pošiljajo vložniki, njih postavni namestovalci ali pooblaščenca poštne hranilničnemu

Spomini na veliko slovansko romanje v Rim l. 1881.

(Spisuje M. Mihaeljev.)

(Dalje.)

Na laških železnih, kakor sem že omenil, ne poznajo uljudnosti do ptujcev, tako tudi do nas ne. Utaknejo nas, akoravno smo plačali vožnjo v II. razredu, v III. razred. Pri nas v Avstriji bi v takem slučaju priklenili drugi voz ali pa bi nas djali rajše v I. razred. Ali pri sovražnem Italijanu išče zastoj uljudnosti. Treba je pa vedeti, da v III. razredu vagoni v Italiji so hlevu podobni; vsi smrdijo nekako po laških „brusačih“ ali kabi? — Še le v Modeni, kamor je iz Bologne 5 postaj in 1 1/2 ure z brzovlakom, prestopimo v izpraznjeni vagon II. razreda. Modena, do 1859 stolica vojvodstva enacega imena, čegar vojvoda, kakor tudi oni v Parmi in nadvojvoda v Toskani so bili v zlahti s habsburško hišo, je že staro rimsko mesto Mutina, zdaj ima 56 000 duš, lepo in obzidano mesto v rodovitni ravnini z vsučiliščem. Iz Modene gre ena veja želez-

nice proti Parmi in dalje, druga pa, ktera je bila nam odkazana, proti Mantovi. Brž ko dojdemo do prve postaje Soliera čez reko Secchia, — menda nekdanja rimska Trebia, — zagledamo zlo na dolgo in široko lepo polje pa vse od toče pobito, rujavo je kakor pozimi, skoraj tje do postaje Carpi, ki je mestice pa tudi obzidano. Iz Modene do Mantove je 7 postaj. Na parnem stroju je bil napis: „Trento“, kar pomeni zahtevanje anektiranja južnega Tirola. Laška „irredenta“ ima izdelane že vse načrte, pa se vtegne opéči!

Tako pridemo ob 7. uri in 54 minut do znamenitega mestca Gonzaga Reggiolo, ki je znano rojstno mesto angeljskega mladenca sv. Alojzija iz Gonzage, zaštitnika učeče se mladine. Še 2 postaji ste do Borgoforte, kteri vtrjen tržišč je imela Avstrija do 1866 za obrambo prehoda čez reko Pad. Čez ta veletoč drži visok ves železni železnični most na čolnih, kakoranjega nisem do tukaj še nebe-nega vidil. Še zdaj je viditi takraj reke velike okope, iz kterih so Avstrijanci l. 1866 tukaj zadujkrat s topovi streljali na Italijane,

kteri so tukaj čez reko silili. Od tukaj je do Mantove le ena postaja, kamor dojdemo, ko je že solnce zašlo. Čas bi bil se tukaj odpočiti, kar se je pa le malo romarjem ljubilo, razun nekterim in pa enemu, ki je bil k temu primoran pa kako? Rekel sem že, da v Italiji ni navada klicati na postajah, koliko časa se ustavi vlak. Le če se vpraša konduktorja ali sprevednika, pové, kar pa ni zanesljivo. Slišal sem reči konduktorja, da se ustavi vlak tu 20 minut. Na to gremo nekteri romarji v bližajo okrepčevalnico, pa komaj mine 10 minut hlapec zabrljga asprej, nekteri nas hité ter pridejo še za časa v vlak, le eden monsieur iz Štajarske je bil prekašen, kajti hlapec se je že pomikal dalje; ko hoče gor stopiti, mu to zabranita 2 Laha ter ga ne pustita zaradi nevarnosti, kričeča: „troppo tardi!“ in ker je to tudi po postavi prepovedano.

Drugi dan nas je došel v Veroni, rekel mi je, tu, saj sem videl Mantovo, ktere bi sicer ne bil!

Mantova (z 25.000 duš po štetvi 1878. l.) je znana trdnjava po naturi in umetnosti pa

uradu, poštanim oblastnjem in uradnikom, isto tako tudi izročilna pisma.

Na vloge hranilničnih bukvic se ne more prepoved dejati, tudi ne pridobiti zastavna pravica. Poštne hranilnične bukve se prisilno (eksekutivno) ne morejo komu prisvojiti.

Vložniku se izročajo vse tiskovine poštne hranilničnega urada, kolikor zadevajo občenju z občinstvom, brezplačno, izvzemši slučajev, ki so posebno predpisani.

Vsak vložnik sme svoje bukvice izročiti komu drugemu.

Ako ima nastopnik (cesionar) še kake bukve poštne hranilnice, prenese se svota, prištevši obresti cediranih bukvic, kolikor ta ne presega najvišjega letnega zneska (300 gl.) na prve bukve vložnikove, ali kar preostaja, se spremeni v državne papirje ali se izplača, ako vložnik to zahteva.

Četrto poglavje govori o vlogi, peto o obrestih, šesto o povračevanju. — Povračevanje ali izplačevanje se mora napovedati, potem pa pošilja poštni hranilnični urad iz Dunaja pri majhnih svotah precej s poštним povratom plačilni nakaz. Sedmo poglavje govori o nagradah opravnikom pri poštah, osmo o založni, deveto o nakupovanju državnih papirjev na račun vložnikom. Kar se tiče poslednjega povdarjamo to-le:

Državni papirji, ki so bili nakupljeni na račun vložnikov, se jim pošiljajo na njih stroške ali se shranjujejo po uradnih brez stroškov ter se poročstvo daje za število in komad, in za kupone, ki preostajajo. Poštne hranilnice daje o shranjenih državnih papirjih lastniku obrestne bukvice (Rentenbüchel), od teh se prepis (duplicat) shranjuje pri vradu.

Obrestne bukvice dajejo vložniku vse tiste pravice, kakor vložne bukvice same, izvzemši pravico, da se na tiste ne more prepoved naložiti niti zastavna pravica pridobiti in je tudi prisilno vračanje poštne hranilnične bukvice nedopustljivo. Za obrestno knjižico ni določena najvišja vložba. (Maximum).

Vlastnik obrestne knjižice ima pravico, da vsak čas prosi pri poštne uradu, naj se prodajo njegovi državni papirji ali samo njih nekaj. Prodajo se na borzi takoj, ko se vloga

v nezdravem kraju, kateri je ves močvirnat zastran jezera, skoz katero teče reka Mincio. Ker so prebivalci še vedno sovražni Avstriji, se pač nam ni ljubilo v tem mestu prenočiti, ter smo se rajše po noči pri mesečni svetlobi še tisti večer dalje do Verone peljali. Kakih 10 minut smo se peljali prav počasi po „mrtvem jezeru“, čez katero pelje železen most narejen po ameriški šegi, to je na železnih stebrih in vmés s progami so tudi železni napeljalci (švellerji), tako da je viditi tudi med tem, in na obeh straneh smrdeče jezero; unstran jezera, čez katero smo se strahom peljali, je postaja Sant' Antonio; spominjal sem se tu, kako so hudobni Lahi menda 1859 (ali 1866?) tako naprožili, da se je vojaški vlak prekucnil v jezero. Mnogo je bilo vsmrtenih, mnogo jih je bilo pa pohabljenih za celo življenje tudi od Kuhnovega polka, kakor mi je pravil kranjski soromar M. K. Vse to in pa še mnogoštevilna bojišča ob Minciu, blizu katerega se vleče železnica, kakor n. pr. Volta in Goito 1848, Valleggio Sommacampagna in Custozza tudi 1848. Solferino 1859, pa Custozza in Roverbela 1866 in žalostni spomin na tukaj padle naše vlasti slovenske brate, nam je tu zbujal britke občutke.

(Dalje prih.)

vloži in s tem, kar se je skupilo, ravna se po naročilu vložnikovem.

Ukaz trgovinskega ministerstva bode določil zmerno provizijo, katere bode izplačati za nakup in prodajo državnih papirjev, in za pobiranje kuponov, oziroma dobitkov pri obrestonosnih srečkovanih državnih lozih. Ta provizija se odšteje od vdobljenega ali se vpiše v vložne bukvice vložnikove za izplačano (povraženo).

Vsak vložnik je opravičen, pooblašati osebo, ki je po sedanjih postavah opravičena samostalno sprejeti izplačevanja in zna pisati in brati, da sprejme izplačila za njega oseba. To pooblaščenje velja za kak poseben slučaj ali za negotovo dobo, vsaki čas pa le za sprejete denarja na kakem odločenem kraju. Za poedin slučaj velja pooblaščenje za vložnika, ki ima značilno besedo (Losungswort), da le podpiše svoje ime in zapiše to besedo. Pooblaščenje se mora dati poštne vradniku zapečaten in ob enem se dá nakaznica in bukve.

Ako dotični vložnik nima označilne besede, mora pa tako pooblaščenje podpisati župnik občine ali občinski predstojnik, c. kr. sodnija ali c. kr. notar, da se podpis potrdi. Pri bolnikih velja, da podpis potrdi zdravnik, tak, ki je opravičen za zdravljenje. Pooblaščenje za negotovo dobo se ima zgoditi sodno ali po c. kr. notarju. Kupone dotične tiskovine odstriže pošta v kraji in jih poštne hranilničnemu uradu z dnevno pošiljatevjo pošlje na Dunaj, pooblaščenje se vrne s podpisom poštne vradnika, stranki za uporabo.

Vložnik vsak čas pooblaščenje lahko prekliče. Ta preklic se mora hranilničnemu uradu na Dunaj naznaniti in velja od dne, ob katerem je stranka v tem dobila potrjenje.

Vsak vložnik ima pravico, da spremeni svojo svoto, kolikor v to izda, v državna dolžna pisma. Kupljena pisma se pošiljajo prosilcu, ali se shranjujejo pod pogoji, kakor so predpisani za opravilstvo pri državnih papirjih pri hranilničnem uradu.

Deseto poglavje vravnava razmerje poštne hranilnice do najvišjega računskega soda, jednasto pa do trgovinskega ministerstva.

Na dalje obsega ukaz osnovo za pridružni svet (Beirath) poštne hranilničnega vrada, potem glavne črte za osnovo poštne hranilničnega urada in poslednjič zbirko vseh tiskovin, ki spadajo v opravilstvo poštne hranilnice.

O sestavi pridružnega sveta določuje osnovni statut: Pridružni svet je svetovadni urad trgovinskega ministerstva z ozirom na opravila poštne hranilničnega urada. Ta svet ima devet članov, namreč predsednika, ki ga cesar imenuje na pet let, štiri strokovnjake, katere imenuje trgovski minister iz obrtnikov in trgovcev med ljudstvo, tri državne vradnike, katere imenuje trgovski minister, in poslednjič ravnatelja poštne hranilničnega urada.

Politični pregled.

V Ljubljani 29. novembra.
Avstrijske dežele.

Iz Pešte se javlja, da je bil imenovan grof Juraj Festetič za prvega višega dvornika in grof Stefan Erdödy za ogerskega višega nadzornika konjištva.

Iz Praga 28. nov. Žalostna poročila dohajajo iz dežele, kako da nastopajo reke Laba, Misna, Radouza, Ogra in Izera. Izerska dolina je propadla, železnica Turnavska je prenehala, ker ni moč priti do kolodvorov.

Vnanje države.

Švajcarsko ljudstvo noče brez-

verske šole. — Švajcarski oblastniki so si od nekdaj prizadevali, speljati to, kar sklerejo v zveznem parlamentu po posameznih kantonih. Velikrat so uže naleteli. Ali za svoje priljubljene nasvete so se poganjali z vso določnostjo, katero le državna oblast ima na razpolaganje, a obtičali so kakor klopje na listih, na svojih službah. Preteklo nedeljo so zopet tak sklep spravili pred ljudstvo, tu pa je šlo za šolsko vprašanje, ali boče namreč švajcarsko ljudstvo imeti brezbožne šole ali ne. Večina 301, 352 glasov zoper 167, 221 ne mara za take šole. To je vendar dosti razločno povedano; vidi se pa tudi iz tega, da sedanje večine v parlamentih zastopajo le manjšino ljudstva, kar pa jim manjka pri številu, nadomeste z drzovitostjo in s pogumom, kakoršnega pa navadno konservativci nimajo.

Člen 27. zvezne ustave l. 1874 se namreč glasi: Kantoni skrbijo za prvo poučevanje, ki je izključljivo pod državnim nadzorništvom. To je obligatno in v javnih šolah brezplačno. V javne šole smejo hoditi spoznavalci vseh veroizpovedanj, a nima se jim kratiti svoboda v veri in prepričanju. Zoper kantone, ki tega ne spolnijo, bode zveza (Bund) potrebno ukrenila.

Ta člen so dosihmal tako razumeli in izpeljevali, da je ljudska šola stvar posameznih kantonov. Kjer je bila kantonska vlada krščanska, so bile tudi šole krščanske, po kantonih, kjer je bila vlada liberalna, so bile tudi šole take. Misliti bi bilo, da je to dosti prostosti. A poslednja leta je staknila liberalna večina zveznega parlamenta, da ta člen še ni izpeljan, verska svoboda še ni dosti zavarovana . . . na kratko, šolske sestre, ki so tu ali tam v šolah poučevale, so jim bile trn v peti. Sreča je bila, da so se zgodaj sami izdali, kaj mislijo s tem, ko pravijo, da člen 27. še ni izpeljan. Izdelali so osnovo postave, v kateri so prav določno povedali, kar žele, vera nima kar nič opraviti pri šoli. Od šolskega poučevanja so izključeni duhovniki, redovniki in redovnice, še celo o verskih resnicah (dogmatično) bi se ne smelo v šoli poučevati. Učilništva se imajo vse vrediti (centralizovati) in za nadzor takemu učilništvu bi imeli biti tako zvani odgojini tajniki s 6000 frankov letne plače. Za to je tedaj šlo pri tem vprašanju, za izpeljavo tega je bilo že vse zgovorjeno. A vse to je položaj izbistrilo, ljudje so zvedeli, za kaj gre, vse agitacije niso pomagale nič. Odgovor je dosti jase.

V Petrogradu so zaprli 277 dijakov, ki so se zbrali v vaučelišču, da bi protestirali zoper izključenje Kirilenksa dijaka, ki je bil zapleten v neko zaroto. Ker se z lepa niso hotli razkropiti, zajeli ste jih dve kompaniji vojakov, in odpeljali na policijo. Vrhovni vodja policije je slehnega vprašal, zakaj je semkaj prišel. 172 je trdilo, da so prišli iz radovednosti, in ti so bili odpuščeni, a drugih 105 ki so rekli, da so prišli protestovat zoper izključenje Kirilinksa, so gurali v zapor in uže ob 3. uri zjutraj so jih 16 iz Petrograda odposlali. Rektor Bekhelov je baje prosil ostave, ker ni odobril tega, kar so žendarmi in vojaki počenjali, in naslednik v to odločen Jansen baje noče prevzeti te časti. Djakov ni bil ranjenih nikdo.

V Berlinu je umrl ministerski predsednik Manteuffel.

Iz Londona 28. nov. V spodnji zbornici je povedal Gladstone, da je bilo stroškov za Egiptovsko vojsko do 1. okt. 3,360.000 lib. strl. Vojna iz Indije je stala 1,140.000 lib. strl. Desetina teh stroškov pride na Egipt.

Izvirni dopisi.

Z Dolenjskega blizu Kostanjevice. (Naši živinski somenji in še marsikaj drugega.) Radoveden, kako Dolenjci krščujejo na Martinovo nedeljo vino, podam se o tem času med nje in v istini krščevali smo novo vino na omenjeni večer prav židane volje. Drugi dan je pri prijetni podružnici, ne daleč od Kostanjevice, sejmi, in podam se s svojim znancom tje, hotelši opazovati Dolenjca pri njegovi kupčiji; toda sejm mojo dobro voljo kmalo spremeni v ravno tako nevoljo, zapazivši, kako se po Dolenjskem pri uradih še šopiri mogočna nemščina, in kako se tudi ubogi Dolenjec preoblojuje zraven tako že krvavih davkov še z nepotrebnimi stroški, kako se mu precrpuje še edina žila, kjer zamore vjeti kakšen krajcar, namreč sejmi. K stoječemu na sejmu pristopi kmetovalec, molivši mi dva živinska potna lista rekoč: kateri je od enega ali drugega živinčeta? Misle, da revež brati ne zna, posežem po njih, a kako začuden ju gledam, pisana v blaženi nemščini, in to od županstva, v sredi med slovenskim in hrvatskim ljudstvom, a nikakor ne na nemški meji. Toda temu se ima kmalo v okom priti, saj se je gotovo v ta namen osnoval na dvo-razrednici Čatež-keje nemški pouk. Gotovo interesantno bi bilo zvedeti, kako so otroci zapovedanih predmetov zmožni v maternem jeziku. Nevoljen nad tem posepom k bližjemu vinotoču, in kmalo sva z vinotočem, prav bistroumnim možem, v živahnem razgovoru. Toži mi, se vé da, naj pred o slabih časih, hudih davkih, in kot posebno letošnjo nesrečo, da davki morajo biti, a vino, če tudi ne slabše od lanskega, se pa prodati ne dá; kupca ni. Pravijo, da so nekateri kupci vino nalašč popolnoma pod nič rasglasili. Toži posebno, kake ovire se jim delajo zaradi sejmov. Najpopred pravi, morali smo napraviti ograjo za vlaško živino, ki prihaja čez mejo, in to zaradi kuge. To smo storili radostno, če tudi je bilo drago, in smo prepričani, da nas ta ograja pred okužno boleznijo ne obvarje. Toda zdaj naj napravimo še ograjo za domačo živino; za to pa nadaljuje, smo se pritožili, stroški bi bili veliki, zemljišče je privatnih posestnikov, ki ga rabijo za spašnike in toraj ni gotovo, nam li potem sejmišča ne odtegnajo. Ni li dovolj, ograditi samo tujo živino?

Ia najhujši vdarec za naše sejme nam je sl. okr. glavarstvo poslalo z okrajam živino-zdravnikom; njegove diete presegajo dohodke in tako nam zdaj lastnik sejmov žuga, da bode dal sejme preklicati. Kako bomo pa potem blago (tako imenuje Dolenc živino) v denar spravljali? Bo li kdo v te hribe šel jo kupovat? Pa je vendar le dobra previdnost, ktero vam daje zdravnik, posebno, ko je vlaška meja tako blizu, mu ugovarjam. Saj je previdnosti dovolj, mi pravi, kakor hitro se kaj sumljivega prikaže, precej se meja zapre. Dalje imamo pa živinske potne liste, ki so nam v dokaz, da je živina zdrava in iz zdravega kraja. Ako potni listi kaj veljajo, čemu nam je ogled živinozdravnika? Ako živinozdravnik ogledava in pozna, čemu so nam potem potni listi, ktere moramo tudi plačevati in pogosto še dolge pota delati? In vrh vsemu temu imamo domačega živinozdravnika, dobro izšolanega v Ljubljani, on je tudi popred živino ogledaval, in jo tudi pozna, kajti daleč na okrog po naših krajih kakor še posebno na Vlaškem ga kot živinozdravnika močno cenijo; nikoli nobenemu v glavo ne pade, ako mu živinče zbolí, iti po drugem živinozdravniku,

ta bolezen pozna in jo tudi ozdraviti vé in to nam je dovolj, naj ima potem spričalo iz kakoršne šole hoče.

Na tako jasen odgovor priproste in zdrave človeške pameti začnem premišljevat, kakšen vzrok pač morajo imeti, da kmetom nalagajo take nepotrebne stroške, ko vendar zato menda nikakoršne postave ni, posebno o zdajnjih mirnih časih, ko jim od nobene strani ne preti kužna bolezen. Nehote mi pridejo na misel praktični Amerikanci, ki nam tako v marsikateri reči delajo hudo preglavico, kateri ne poprašujejo po koščku papirja, ki se mu pravi spričalo, ampak gledajo samo na to, je li on svoji službi kos in koliko je že znatnega storil?

Na misel mi pride gospica prišla iz mesta, ki prinese seboj spričalo, da se je učila botanike, pa ne pozna pšenice, rži, ječmena itd. Na misel mi pride deček, koji se je v mestni šoli učil živalstva, pa gredé memo hleva sliši beketati kozo in vpraša, kaj je to za en tič, ki tako poje? itd. Spričalo samo na sebi, na katero so toliko držali kolovodje Kamniške šole, še nikakor ni spričalo, da nihče drugi za ravno isto službo ni kos. In računajmo! Samo iz tukajšnjih sejmov, ki so eni najbližnjih Krškem, bi zdravnik odnesel vsako leto blizu 45 gld. to je v desetih letih 450 gld. Pač ogromni kapital, ako bi vzeli vse sejme v celem Krškem okraju, potem se pač ni čuditi, ako se občine ustavljajo za tako visoke in nepotrebne diete zdravnikom, ki so že stalno dobro plačani. Bili so časi, mi spomni še kmetič, ko se odpravljam od njega, ko ni bilo ne ograj, ne posov, ne živinozdravnikov, in živina je bila bolna in zdrava, kakor je zdaj, in če tudi živinozdravnikov nikakor ne zavržem, nasprotno so nam velika dobrota, toda iščemo jih le v bolezni, ako nam jih vrivajo zdravim, so nam zoprni ker nepotrebni pa slani. In nauk, kakor sem ga posnel jest iz tega govora priprostega pa kmeta zdrave pameti je: Gospodje, nikar ne orjite celine za socializem s takimi občutljivimi nakladami, s katerimi je naposled zadet vselej kmet, (naj jih tudi plača lastnik sejma, on tirja višjo vstopnino,) v mislih, da kmet ne previdi, kako se žujimi ravna, saj je tako dosti žalostno slišati klic na klic v nedeljah pred cerkvami: Na licitando prodan, ... na licitando prodan!

Iz Črnomlja, 25. novembra. (Nove orgle.) Dne 15. minolega meseca imeli smo pri nas redko svečanost. Tega dne, namreč v praznik posvečevanja vseh cerkva blagoslovil je velečastni gospod A. Aleš, dekan semiški v naši farnej cerkvi nove orgle, in potem služil slovesno sv. mašo z azistenco.

Nebo bilo nam je pri tej slavnosti jako nemilo. Zakaj bilo je uže od jutraj neprehoma. A še tako neugodno vreme ni moglo zadržati vernega ljudstva, ne samo iz fare, marveč tudi iz obližnjih župnij, vdeležiti se svečanosti, osobito zaslišati mile glasove orgel, katere smo tako zelo pogrešali dolge tri mesece. (Moral se je med tem časom razširiti tudi kor za nove orgle, mnogo večje od starih.)

Izdelal nam je nove orgle slavnoznani orglarski mojster g. Franjo Goršič iz Ljubljane. Orgle imajo 17 spremenov in poleg tega še manualno in pedalno zvezo (copel). Pedal ima 3 spremene, gornji del (oberwerk) 4, a doljni (unterwerk) 10. Meh je trojen in jako solidno napravljen po najnovejšem francoskem sistemu. Posebno prednost pred vsemi drugimi ima v tem, da ga goni z nogo lahko tudi mlad deček, in kar je posebno važno, sapa prihaja vedno enakomerno. Največja p šal

ima 16 čevljev dolgosti. Posebno mila in prijazna ušesu v gornjem delu sta solicional in gosleni principal, in v doljnem harmonična flauta in gamsov rog. Principal je tudi kaj močan. Ves mehanizem je tako urejen, da pride orglavec lahko k vsakemu tudi najmanjšemu delu in ga lahko regulira, kakor mu drago. Ob enem je pri pedalu priprava, s katero organist z nogo lahko odpre ali zapre spremenov manj ali več, t. j. igra forte ali piano, in mu nij treba še le z rokami jih zapirati ali odpirati, kar je gotovo nevkretno. Obrok za postavljenje in dogotovljenje dela bil je v pogodbi določen na 1. novembra. S tem pa, da jih je zgotovil uže pred 15. m. m., prikupil se je g. Goršič še posebno tukajšnjemu ljudstvu; izgotovil jih je, ne da je sprejel poprej le vinar, kar bi gotovo vsak drug ne mogel storiti.

Kakor je donela narodnemu g. obrtniku uže zavoljo poprejšnjih orgel zares zaslužena hvala, tako pokazal je tudi s tim novim delom, da je večš svojemu poslu, ne le oziroma okusne vnane oblike, marveč tudi harmonizacije. Zdaj ti bijejo na uho mili glasi flaute in rogu, zdaj veličastni pedal. A vse tako blagolasično, da te najmanj ne moti v pobožnosti.

A kaj hočemo še soditi, vsaj „delo mojstra hvali“. Vsak, kedor jih je videl in čul, priznal je, da enačih nima Belokrajna, in daleč ne okrog. Zagotoviti smemo g. Goršiča, da temu njegovemu krasnemu delu, sledilo bo kmalo več novih, zakaj vsi sosede nas sedaj nekako zavidajo. Vsaj za izvrstno in dovršeno delo nij treba nikake umetne in prisiljene reklame in agitacije, kajti: delo hvali naj se samo!

Iz Celovca, 23. nov. (Šolstvo.) Govori se, da hoče „Narodna šola“ v Ljubljani na pomoč priti nam koroškim Slovencem, ter skušati, da se razširi poduk v slovenskem jeziku. Vprašanje je pa, kako hoče to doseči. Ako bo dajala slovenske učne knjige in druge pripomočke, dobili bodo tukajšnji učitelji ojster ukaz, vse to zabraniti. Ako bo hoteli učitelje naprositi, naj čez uro in privatno podučujejo v slovenščini, tudi to ne bo šlo pri groznem fanatizmu našega učiteljatva proti vsemu slovenskemu. Nek šolski nadzornik, ko je čital in zvedel, kaj „Narodna šola“ name-rava, izrazil se je bojda: „Solite sich ein Lehrer unterstehen, slovenische Privatstunden zu geben, so werden wir ihm schon den Standpunkt klar machen.“

Dokler stoji vlada na strani našega deželnega šolskega sveta, tako dolgo bomo trd boj imeli in dobro prevdarjati morali, s kterimi sredstvi bi zamogli kaj doseči. Dvojih reči nam je treba: poguma do skrajnosti in velike požrtvovalnosti, kajti z malimi sredstvi se le malo doseže, akoravno Bog včasih tudi majhno seme čudovito blagoslovi.

Najbolje bi se ve da bilo, ko bi dobili novega naučnega ministra, ki bi bil naših misli, zraven pa tudi energičen mož, da bi se takovih šolskih svetov, kakor je naš koroški, pa vpitja nemškoliberalcev ne vstrašil.

Če pa tega ne dosežemo, si bomo morali sami pomagati. Ko bi dosti pecezovali imeli, bilo bi najbolje, ko bi „Narodna šola“ samostojne privatne šole snovala, kakor „Schulverein“. Brez tega bomo le malo opravili. Če se te šole enkrat kot dobre in boljše od sedajšnjih preskusijo, potem jih bo že država v svojo skrb vzela ali pa deželam izročila. Za prvi hip je tedaj treba največ žrtvovati. Bog daj svojo pomoč!

Domače novice.

V Ljubljani, 30. novembra.

(*Sv. maše po ranjku dr. Janezu Bleiweisu vitezu Trsteniškem*) se je včeraj v stolnici razun družine in sorodovincev vdeležil tudi g. deželni predsednik Win kler, odbori raznih narodnih društev in mnogo drugih prijateljev in častilcev ranjkega.

(„Narodni dom“.) Domoljubi, ki bi želeli prodajati srečke „narodnega doma“, naj blagovolijo to naznaniti kar najpreje mogoče društvenemu odboru.

(*Ljubljansko veteransko društvo*) je izvolilo svojega predsednika g. J. Mihaliča, vodjo magistratne pisarne, za svojega zastopnika pri svečanosti 600letnice združenja Kranjske s Habsburško rodovino. C. k. polkovnik v pokoj g. France Knobloch je podaril veteranskemu društvu 25 gl.

(*Iz seje mestnega odbora 24. t. m.*) (Dalje.) Mestni odbornik Hribar poroča za tem v imenu finančnega odseka o računskih sklepih za l. 1881. Poročevalec povdarja, da so se razni stroški, odkar posluje župan Grasselli, zdatno zmanjšali in se bodo še bolj. Samo pri tedenskih računih prihranilo se je 5260 gl. in g. župan bo na to gledal, da se ne bo samo za iztrebljevanje trave na nekterih mestnih trgih zaračunovalo 400 gl. na leto, kakor pod prejšnjim županom. Konečno priporoča g. poročevalec v imenu finančnega odseka sledeče nasvete:

1. Računski sklepi mestne blagajnice, mestne bolnišnice, dalje sirotinskega, ljudskošolskega, ustanovnega in konkurenčnega zaklada pa mestne depozitne blagajnice za l. 1881 se odobri.

2. Mestnemu knjigovodstvu se daje z ozirom na te računske sklepe absolutorij.

Ob enem se mestnemu magistratu naroča:

1. Naj se strogo ravna po sklepih mestnega zbora z dne 27. oktobra t. l. gledé zapisovanja zdravil ubožnim.

2. Pri delih, ki se morajo zaradi nujnosti izvršiti v mestni režiji, naj se dotični računi ne likvidirajo, ako niso tako sestavljeni, da se iz njih razvidi, koliko spada na delo in koliko na material. Ko bi to ne bilo vselej mogoče, se morajo zahtevati taki računi, da se iz njih razvidi, koliko se je izdalo za posamezne večje objekte. Tudi naj magistrat v eni prihodnjih sej poroča, je li dosedanja kontrola gledé izvrševanja mestnih del zadostna, in ako bi ne bila, kako bi se dala zboljšati?

3. Naj se strogo pazi na to, da se bodo vsi stroški v blagajnici vpisovali v isto poglavje, pod katerim so bili v proračun postavljeni.

4. Naj se vzame v pretres vprašanje, kako bi se dali povzpeti dohodki tivoljskega gradu in pripadajočega zemljišča, ter naj še skrbi, da se vsa najemnina še tekom dotičnega leta uplača, dosedajni zaostanki pa da se kar najhitreje možno iztirjajo ali pa kot neizterljiv naznanijo mestnemu zboru in se nasvetuje odpis.

5. Naj zaukaže odpisati pri zakladu meščanske bolnišnice mej dohodki izkazane zaostanke na taksah za meščanske pravice.

6. Naj strogo pazi na to, da se v oskrbljevalnici sirotinskega zavoda vse domače potreščine, ki se imajo kupiti, posebej izkažejo in dokaže njihova potreba, ter da se ne prizna nobena hišna poprava, katere ni mestni magistrat sam dal izvršiti.

7. Naj se posvetuje o tem, ali bi se mogla plača hišnega nadzornika v oskrbljevalnici zmanjšati in naj o tem stavi svoje predloge.

8. Naj se pri delenji miloščine ravna, kar se da varčno, ter posebno pazi na to, da bodo miloščino dobivali le taki reveži, ki so je v resnici potrebni.

9. Naj se prodajo oddaljena mestna zemljišča v Škofelji in pri Žegnanem studenci, katere je težko nadzorovati, kar najpreje je mogoče, mestaemu zastopu pa naj se o svojem času predloži vseb javne dražbe ali zasebnega pogajanja v odobrenje.

Vse te predloge finančnega odseka odobri mestni zbor brez vsacega razgovora.

Dr. Mošé poroča v imenu finančnega odseka o oškodovanju za svet, katerega je gospa Roza Strzelba odstopila za Reslovo cesto. Gospa Strzelba zahteva, naj se jej da kos „pekovske ceste“, katera se ima itak po otvorenju Reslove ceste zapreti, ako pa bi to ne bilo do 1. aprila 1884. l. mogoče, za ta slučaj pa 500 gl. odškodnine. Poročevalec nasvetuje, naj se ponudba vzprejme, pekovska cesta zapre, ko bo dovršena Reslova cesta, pekovski družbi pa prepusti, kar hoče, ko bo cesta zaprta.

Predlogi se sprejmó. (Konec prih.)

(*Mraza*) smo imeli včeraj zjutraj prvokrat 1 stopinjo.

Razne reči.

— Dostavek h kritiki: „Knjige družbe sv. Mohora l. 1882.“ „Slovenec“ šte. 133 pravi, da je povest „Loterijo je pustil“ precej slaba in jezik dokaj okoren. In to je tudi resnica, kajti ta povest je jako slab prevod Jurkovčeve pripovedi „Ima i tomu lieka“ v zabavnej knjižici Matice Hrvatske, zvezak XLIII—XLV. str. 63—98. Zagreb 1880. Pisatelj mara biti vesten, in vselej mora navesti, odkod je kaj vzel, ne pa tuje blago kot svoje proglasiti. Jurković je eden najboljših pisateljev hrvatskih, pa je tudi ta njegova pripoved v originalu jako lepa, ali prevod je slab, ker prestavlja pisatelja ni pravdo dobro razumel. Treba se je takega ravnanja bati, a da se je to dogodilo družbi sv. Mohora ni nič čudnega, kajti presojevalci rokopisov ne morejo znati za vse spise v tujih literaturah, tukaj se oni oslanjajo na poštenje pisateljev. To sem pa Vam javil zato, da se v bodoče ne bi kaj takega zopet pripetilo.

— † G. Alojzij Muller, upokojeni c. k. sodnik in sedaj notar na Vrhniki je 27. t. m. dopoldne ob enajstih v 74. letu svoje starosti za kozami umrl. V političnem oziru je bil ranjki hud nasprotnik narodne stranke, ter je večkrat tudi kandidiral za deželni zbor. Pogreb je bil včeraj popoldne ob štirih.

— V Kamnigoricu je bil 26. t. m. za župana izvoljen iskreni narodnjak in rodoljub g. Mha Pesjak.

— Dne 19. nov. je bil rektor dr. F. Suk na vseučilišč v Zagrebu slovesno instaliran ter je čital o tej priliki z veliko pohvalo sprejeto učeno razpravo o vesti (sovesti conscientia.)

— Antonin Martin Slomšek je knjižica, ktero je največ po spisu Fr. Kosarja česki sostavil František Klima, farar v Krasnu. Nastanjena v Brnu v tiskarni benediktinski opisuje ranjkega Lavantinskega knezoškofa življenje in apostolsko delovanje, ter z njegovo podobo stane samo 25 kr.

— O veliki vodi se čuje zopet iz porenskih krajev na Nemškem. — Tudi reka Fulda je stopila čez bregove. Od leta 1841 še ni bilo tako velike vode. Imeli smo pretečene dni južno vreme; vreme je sploh takošno, kakor one dni meseca septembra in oktobra, ko smo tako žalostne vesti čuli iz Tirolov in Korotana.

— V protestantovski Nemčiji in sicer v Metzu in Strassburgu, kjer prebiva, kakor znano velika večina katoličanov, prepovedala je nemška vlada predstavo škandalne igre: „Der Pfarrer von Kirchfeld“ in sicer z ozirom na versko prepričanje svojih podložnih. Pri nas so pa še take veri in npravnosti nasprotno igre pripuščene in to v državi, kjer je oziroma večina prebivalcev katoliška.

— Cerkvene volitve v Nemčiji. Dne 23. oktobra bile so v Berlinu volitve cerkvenih predstojnikov. V vseh 12. protestantskih farah zmagali so kandidati liberalne stranke. Znamenito pri tem je, da so mnogi volilci, prišedši z zapaljenimi smodkami do cerkve, v kateri se je volilo, na opomin vratarja, da so v hiši božji, prašali: se dobi kaj pijače? in drugi z glasnim krehotom odgovorili, naj le vstopijo, pijače je dosti. Tako se volijo župniki v Berlinu!

Javne dražbe.

1. dec. 1. eks. držb. pos. Jože Lenarčič iz Nadajnega Sela 4133 gl. 80 kr. Postojna. 1. eks. držb. pos. Janez Danič iz Velesovega 4800 gl. Kranj. 1. eks. držb. pos. Janez Beniger iz Ternovega. Bistrica.

Umrli so:

25. nov. Janez Makovec, 60 let, mertud. 26. nov. Marija Močnik, 70 let, stari trg. Vodenica. Jože Kalin, 69 let, omehčanje možganov. 27. nov. Marija Glibe, 68 l. Milan Igel, 4 $\frac{1}{2}$ l. V bolnišnici.

28. nov. Jernej Bergant, 73 let, starost. Ignacij Debeve, 32 let. 23. nov. Marija Androjna, 70 let, vodenica.

Zahvala.

Dolžnost me sili in vest me priganja, da se javno zahvalim vsem tem, ki so mojo rajno sestro v nje dolgi, dolgi bolezni obiskali, pred vsem pa častiti duhovščini mestne fare sv. Jakoba, ki so jo večkrat z angelskim kruhom previdili, kar je bilo nji prva toložba v silno mučni bolezni. Isto tako se zahvaljujem za lepe vence na trugo in za mnogobrojno spremljevanje k svetemu Krištofu.

V Ljubljani, 28. nov. 1882.

Matej Močnik,
mestni učitelj v pokoji.

Za Božič

prodajam urne verižice za gospode in gospé v zlatu povite po 2 do 5 gl., demante iz Sumatre, ki se od pravih nič ne ločijo, po 1 gl. do 5 gl., bracelete, uhane, broše in srajčne gumbice močno pozlačene in z demanti iz Sumatre okinčane, zlate prstane s českimi granati, vse po 1 do 5 gl. Pismono se zavežem, da mojo blago nikdar ne začrni, in vrnem denarje nazaj, ako bi se to zgodilo. Demanti iz Sumatre se tudi v poslane reči prav po ceni vdolujejo. Pohvalna pisma od znamenitih oseb so vsakteremu na ogled. (2)

Wilhelm Rosenkranz,
Exportgeschäft, Prag.
Weinberge.

Naznanilo.

Posročilo se nam je, da smo dobili nekaj iztisov

„Cerkvenega govornika“

ter jih ponudimo č. gg. duhovnikom v prodaj, dokler jih bo še kaj.

Hvaliti „Cerkv. govornika“ menda ni treba, ker knjiga je zaradi tehničnih govorov znana.

Velja nevezan 2 gl. 20 kr.; po pošti pa 2 gl. 30 kr. v (2)

Katoliški bukvarni.

J. Blaznikovi nasledniki v Ljubljani.